

V jezikoslovnih zadevah.

Mnogo različniga in nasprotniga se je že bralo in pisalo zastran sklepa matice-ilirske v Zagrebu od 7. maja t. l., ki se še le sedaj v „Südslawische Zeitung“ natanjko zvé iz osnove dopisov, ki jih je matica namenila literarnim društvam slovanskih dežel. Iz tega se zvé, da namen nasvetovaniga zbora ni stvaritev noviga občnoslovanskiga književniga jezika, ampak le posvetovanje: kako naj bi se različni slovanski jeziki med sabo — eden družimu — bolj bližali. Osnova teh dopisov na mnoge društva se takole glasi:

„Slavno društvo! Teško kdo bo dvomil, da pri vsakim narodu je edinost književniga jezika pglavitni pogoj literarniga napredka, in da bi ne bilo ne francosko, ne laško in ne nemško slovstvo (literatura) tiste visoke stopnje, na kateri jih sedaj najdemo, doseglo, ako bi bil vsaki oddelk francoskiga, laškiga ali nemškiga naroda svoje knjige (bukve) v svojim posebnim narečju pisal, kakor se to pri nas Slovanih godí. Akoravno nam Slovanam, ki smo po nemili osodi že od nekđaj ločeni, ni dano, da bi edini književni jezik imeli, je vunder naša dolžnost, da si po izgledu starih Grekov saj prizadevamo, da se naši književni jeziki ne še bolj kakor do sedaj razločijo, ampak se, kar koli je moč, približajo. Na to imamo zlasti sedaj paziti, ko se vsi slovanski narodi za omiko svojiga jezika poganjajo. Kako naj bi v tem ravnali, nam je ces. avstrijski minister g. dr. Bach pokazal, ki je pred 2 létama zbor slovanskih jezikoslovcov v Beč (Dunaj) poklical, da naj bi enolično in vredjeno slovansko pravoslovsko terminologijo posvetovali in izdelali. Dolžnost vsih Slovanov je, da to početo lepo delo posledovajo in razširijo na celi obsežek jezika, kar je ondi le na pravoslovje omejeno bilo. Vposled tega je literarni oddelk matice ilirske v zboru 7. maja sklenil, vse slovanske literarne društva povabiti, da naj bi vsako njih 2 ali 3 vredne može izmed sebe izvolilo, ki naj bi se v kakošnim slovanskim mestu, po naših mislih v Varšavi ali Belgradu snidili in posvetovali: kako naj bi se različne narečja eno družimu približale, in kako naj bi se v duhu prave slovanske vzajemnosti vodila določile, po katerih naj bi se v omiki slovanskih narečij napredovati imelo, da bi v prihodnje še bolj ne razpadle. — V prepričanju, da Vam je slovanska vzajemnost pri sercu, Vas bratovsko pozvemo pristopiti našimu nasvetu in dva Svojih jezikoslovcov v ta namen izvoliti in zraven tega tudi mesto literarniga zbora nasvetovati, ki se Vam nar pripravniši zdi. Ko Vam to čisto jezikoslovno zadevo v prid vzajemne slovanske literature priporočimo, Vas bratovsko pozdravimo. V Zagrebu mesca junija 1851.“

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Celja. Deževno vreme pri nas je nehale. Polja veselo zelenijo, žita lepo stojé, drevje obilno sadja obeta; nad vsim tem sije sonca zlatojasno obličje, prostira se neba mila modrina! Ako nas Bog nesreče obvarje, bomo dobro letino dobili. — Pa kaj govorim od zlatojasniga neba? V četrtek, 5. t. m. popoldne so se tãmni gromski oblaki na obnebu nakopičili. Votlo gromí. Treši! Blizo Celja, u vasi Kásese, je vžgalo hišo, navstal je silen ogenj, ki je še štiri druge hiše z kozolci in drugimi poslopji vred v pol uri pokončal! Se vé da nobeden teh pogorelih gospodarjev ni bil zavarovan (asekuriran) — dobrote zavarvanja proti nevarnosti ognja se večina tukajšnih kmetov ne da prepričati!! — torej je zdaj nesreča velika, stokanje veliko, pa revšina še večja. — Kakor so „Novice“ poslednjikrat že povedale, so se pričele pri nas porotne sodije 2. t. m., pri katerih prvi je bil Anton Dobreje ne

kriv spoznan in koj izpušen. 3. dan t. m. je pred poroto prišel 35 let star čevljar, Anton Hrasnik, iz Ruske fare, zatožen zločinstva zažiga. Spoznan je bil kriv, in obsojen na 7 let v teško ječo. — Tretja obravnava je bila kratka. Stala je pred poroto mlado deklè, zatožena, da je pred létam pri sodii po krivim pričalo. Zagovornik gosp. Hochberg je nje nedolžnost prav krepko zagovarjal. Porotniki so jo nedolžno spoznali. Precej je bila izpušena. J. Š.

*Iz Celja Xp. *)* S serčnim veseljem slišimo, da pride, ako je ne bo kaj posebniga zadrževalo, družba mnogohvaljenih slovenskih pevcov iz Gradca na dan sv. rešnjiga telesa k nam v Celje, nas ta dan popoldne v tukajšnim gledišu s petjem domačih pesem razveselit. Dobro došlo!

Od Savine. U „Novicah smo pred kratkim brali, da od 1. maja t. l. slovenske županije vse vradne razglase od Celjskiga kantonskiga pglavarstva v domačim slovenskim jeziku dobivajo. To je res. Pa komu gré hvala, da se u tej reči vunder enkrat enakopravnost spozná in spolnuje? Visoko častitimu gospodu predsedniku Marburškiga okrožniga vladarstva. Pritožili so se namreč slovenski župani že mnogokrat, da dobivajo od Celjskiga kantonskiga pglavarstva razglase in oznanila le v nemškem jeziku, kteriga ne razumejo, torej ukazaniga tudi spolniti ne morejo. Gosp. okrožni pglavar je tedaj resno zapovedal, da vsi proglasi, vse oznanila, ki so Slovincam vediti potrebne, ter se njim pošiljajo, morajo tudi v slovenskim jeziku pisane biti. Hvala in blagor pravicoljubnimu gosp. predsedniku! * *

Iz Kopra v Istrii 11. rošnika. Ker se od več strani žalostni glasovi od nespoštovanja slovenščine slišijo, prosim, pripustite tudi meni iz tukajšniga Laškiga (?!) proti pravičnimu Bogu za usmiljenje zdihniti. Ni dolgo tega, kar sim bil v tukajšni veliki gostivnici, h Radeckimu, po iménu; kar vidim nekiga muštačastiga pisarja, ki pismo iz varžeta potegne, in ga z velikim zasmehovanjem svoji okolici bere. Bilo je pismo slovenskiga župana Z. iz Čern.... ki ga je na tukajšno okrožje v laškim jeziku pisal, v kterim res, ne ene besede prav zapisane ni bilo. Na to moj prijatelj pravi: „ko bi letá župan namest po laško v svojim slovenskim jeziku pisal, bi gotovo toliko smešniga v pismu napravil ne bil.“ Na to mu muštacar zastavi: „nič ni res, ker slovensko še učeni Slovenci pisati ne znajo, in Slovenci še zmeraj v tami tapajo, in se teško kadaj zbudili bodo.“ Mene so te besede do serca grizle — vunder sim molčal, ker sim védil, da s tem bradačem se z lepo nič opraviti ne da. Oznaniti pa sim se vunder namenil to prigodbo, ktera nam zopet kaže, da namest hvale le zasmehovanje take čaka, ki v ptujim jeziku pisarijo, kteriga ne razumejo. Žalostno je, da nekteri Slavenci hočejo po sili biti drugih narodov solabarde! — Treba bi bilo, da bi se tukajšni župani zbudili in pokazali, da v slovenskim jeziku vunder veliko veliko bolje, kakor v laškim pišejo. Prosite župani! svoje duhovne, ki so vsi goreči Slovenci, da vam vaše pogreške popravijo, kakor neutrudljivi farman iz Otoškiga dvora z velikim veseljem že davnej dela.

Novičar iz Krajskiga.

Iz Notranjiga. Na svojim popotvanju nabrane drobtinice sim se namenil Novicam naznaniti. Kako mnogotere reči so novi časi spremenili! Tù in tam so bili

*) Drugi poslani sostavek smo za današnje Novice prepoznali; pride drugo pot. Vred.